

Iriscare

Departement Beleid Zorginstellingen

Ter attentie van de door de GGC erkende en gesubsidieerde rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen

Brussel, 5 juli 2021

Betreft: COVID-19 (coronavirus) - instructies voor de door de GGC erkende en gesubsidieerde rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen met betrekking tot het hitteplan en rekening houdend met de huidige epidemiologische situatie waaronder de mogelijkheid van COVID-19-gevallen in de instellingen

Ouderen zijn de voornaamste slachtoffers van hittegolven: hittegolven doen het sterftcijfer onder onze ouderen drastisch stijgen, vooral bij de meest kwetsbaren. Ter illustratie : in Frankrijk werd tijdens de hittegolf van augustus 2003 een sterfteoverschot van 75% vastgesteld. Rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen moeten daarom extra opletten tijdens hittegolven, en extra voorzorgsmaatregelen nemen als sommige bewoners positief testen voor COVID-19.

Tijdens deze periode is het echter nog steeds noodzakelijk dat het personeel mondkapen draagt. De instellingen moeten extra aandacht besteden aan hittegerelateerde risico's, met maatregelen zoals pauzes op een koele plaats en de beschikbaarheid van koel water. Zorg dragen voor jezelf is een voorwaarde om zorg te dragen voor anderen.

Het is het Ozon- en hitteplan dat warmte- en hittegolven bepaalt. Het werd opgesteld door de Intergewestelijke Cel voor Leefmilieu (IRCEL), opgericht door het samenwerkingsakkoord van 18 mei 1994 tussen het Brusselse, Vlaamse en Waalse Gewest inzake het toezicht op emissies in de lucht en op de structurering van de gegevens.

In dit plan worden drie fasen onderscheiden, die nader worden toegelicht op de website van het IRCEL:

in het Frans : <https://www.irceline.be/fr/documentation/faq/quest-ce-que-le-plan-forte-chaaleur-et-pics-dozone-et-queles-sont-les-differentes-phases>;

en in het Nederlands : https://www.irceline.be/nl/documentatie/faq/wat-is-het-ozon-en-hitteplan-in-belgie-en-wat-zijn-de-verschillende-fasen?set_language=nl).

Hier is het uittreksel met de details van de drie fasen :

"1. De waakzaamheidsfase

De operationele periode voor de uitvoering van het plan loopt van 15 mei tot en met 30 september van elk jaar, ongeacht de weersomstandigheden. Hij is actief wanneer de voorspelde temperatuur en ozonconcentratie onder de drempelwaarden liggen die voor de waarschuwings- en de alarmfase zijn vastgesteld.

2. Waarschuwingfase

De criteria om de waarschuwingfase te activeren werden in 2019 gewijzigd.

De waarschuwingfase wordt afgekondigd wanneer de T_{cumul} hoger of gelijk is aan 17°C.

Om de T_{cumul} te berekenen worden de voorspelde maximumtemperaturen in Ukkel gebruikt. De T_{cumul} is de som van het verschil tussen de 'maximum voorspelde temperatuur' en 25 ° C in Ukkel voor de volgende vijf dagen (D+1 tot D+5). Hierbij worden enkel de positieve verschillen in rekening gebracht.

De waarschuwingfase eindigt wanneer de T_{cumul} lager is dan 17°C (op dag D0) EN de voorspelde maximumtemperatuur in Ukkel op dag D+1 lager is dan 25°C.

3. Alarmfase

De criteria om de alarmfase te activeren werden in 2019 gewijzigd.

Er wordt voldaan aan de criteria voor de activering van de waarschuwingfase

EN

Er wordt voor de huidige dag een maximum temperatuur voorspeld die hoger of gelijk is aan 28°C

EN

Er werd de vorige dag op minstens één meetplaats in België een overschrijding gemeten van de Europese informatiedrempel voor ozon van 180 µg/m³ EN voor de huidige dag worden overschrijdingen van de Europese informatiedrempel voorspeld in een significant deel van het land.

EN

Wanneer de RMG beslist om de alarmfase te activeren worden de reeds genomen maatregelen geïntensifieerd.

Bron: Coördinatieprotocol voor de uitvoering van het "ozon- en hitteplan" tussen het Vlaamse, Waalse en Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en IRCEL.

Bepalingen VÓÓR de fasen van het Ozon- en hittegolfplan en TIJDENS fase 1

Elk rusthuis beschikt over een referentiepersoon voor hittegolven. Het organiseert alle nodige regelingen binnen de instelling in overleg met de CRA en de directie.

- algemene richtlijnen voor extreme hitte opstellen en het personeel, de gezinnen en de bewoners informeren over de te nemen maatregelen;
- het personeel sensibiliseren voor het belang van hydratatie voor hemzelf en de bewoners;
- de meest kwetsbaren bepalen en voor hen geïndividualiseerde instructies voorbereiden;
- aan de tekens die op uitdroging kunnen wijzen herinneren (zie hieronder);
- voor koele ruimtes zorgen, tussen 22°C en 27°C, om de bewoners tijdens hittegolven op te vangen, met cohortering indien van toepassing (COVID-19 negatief/mogelijk besmet/positief);
- de nodige middelen voorbereiden:
  - o thermometers om de temperatuur in de leefruimtes te meten;
  - o verkoelingsvoorzieningen: ventilatoren, douches,...;
  - o water- en voedselcontrolebladen voor alle bewoners, vooral zij die hulp nodig hebben met hydratatie;
- de weersvoorspellingen in het oog houden.

Preventiemaatregelen TIJDENS fasen 2 en 3 van het "Ozon- en hittegolfplan"

- De bewoners regelmatig controleren: algemene toestand en klinische parameters;
- met de behandelend arts een eventuele aanpassing overwegen van bepaalde (diuretische) medicijnen;
- regelmatig de temperatuur in de leefruimtes en de slaapkamers controleren;
- let op de hydratering :
  - o bied minstens anderhalve liter water per dag aan, tenzij de arts dit afraadt;
  - o voeg rondes toe waarop andere dranken aangeboden worden volgens voorkeur, met respect voor eventuele medische voorschriften;
  - o regelmatig drinken in kleine hoeveelheden aanmoedigen (zonder het dorstgevoel af te wachten); in dit verband is het van belang uit te gaan van drie groepen bewoners :
    1. in staat om zelf te drinken; het is belangrijk om hen regelmatig iets te drinken aan te bieden (het dorstgevoel vermindert met de leeftijd);
    2. heeft gedeeltelijke of volledige hulp nodig: organiseer deze hulp zodat ze regelmatig drinken;
    3. problemen met slikken: dien verdikt water toe;
  - o houd de drankinname, het gewicht en de lichaamstemperatuur van de bewoners bij;
  - o als de vochtinname onvoldoende is, overleg dan met een arts om subcutane of intraveneuze hydratatie te overwegen.

- kleding aanpassen (natuurlijke en lichte materialen, losse en luchtige snitten);
- zoek de koelte op tussen 11 en 18 uur;
- zoek regelmatig afkoeling met behulp van water (verstuivers, douches, vochtige doekjes...);
- pas het menu aan: zorg voor normaal gezouten voeding met veel vers fruit en groenten (koude maaltijden, rauwkost, dorstlessend fruit);
- leef de koelketen na;
- beperk fysieke inspanning en pas de activiteiten in die zin aan.

Bijzondere aandacht moet gaan naar de verluchting. Parallel daaraan is het gebruik van ventilatoren nuttig, met speciale voorzorgsmaatregelen i bij COVID-19-gevallen in de instelling (zie bijlage).

Er zijn een paar trucs die kunnen worden toegepast om een zekere mate van frisheid in de kamers te houden :

- verduister de vensters aan de zonkant en open de vensters aan de niet-zonkant;
- laat 's nachts zoveel mogelijk de ramen open (de koelste uren van de dag zijn tussen 2 uur 's nachts en 6 uur 's ochtends), zonder de veiligheid van de bewoners in gevaar te brengen;
- verlucht de kamers en collectieve ruimten minstens twee keer per dag als de buitentemperatuur lager is dan de binnentemperatuur door de ramen minstens 15 minuten open te zetten;
- schakel alle warmtebronnen, zoals gloeilampen, uit.

Onrustwekkende tekenen bij de bewoners :

- droge mond en dorstgevoel (let op: verminderd bij ouderen);
- veranderingen in gebruikelijk gedrag: apathie, vermoeidheid, verwardheid;
- spierkrampen;
- hoofdpijn;
- duizeligheid, evenwichtsverlies en vallen;
- snelle polsslag;
- misselijkheid, braken en diarree die uitdroging kunnen veroorzaken of verergeren.

Oplossingen :

- bied water aan in kleine hoeveelheden;
- laat de persoon plaatsnemen in een koele ruimte en/of creëer een luchtstroom;
- bied verfrissing (verkoel het gezicht, was eventueel het hele lichaam of geef een lauwe douche);
- verwittig een arts als de tekenen aanhouden of bij twijfel over de oorzaak van het onbehagen, vooral bij kwetsbare personen (bv. diabetespatiënten of personen met dementie).

Algemene bepalingen voor de verluchting van de gebouwen, naast het Ozon- en hittegolffplan

We herinneren in de eerste plaats aan de Codex over het welzijn op het werk van 28 april 2017 die de normen vastlegt voor de luchtverversing in het gebouw (artikel 34 van titel 1 "Basiseisen betreffende arbeidsplaatsen" van boek III "Arbeidsplaatsen" van de Codex over het welzijn op het werk).

In het kader van het advies van de Hoge Gezondheidsraad over de rol van aerosolen bij de overdracht van het virus raadt de GGC bovendien aan om te zorgen voor minstens 50 m³ luchtverversing (verse lucht) per uur en per persoon en om de CO₂-concentratie zo laag mogelijk te houden en in elk geval onder 800 ppm.

Tania Dekens
Leidend ambtenaar

Bijlage: luchtverversing en verluchting: bijkomende maatregelen in verband met de aanwezigheid van COVID-19 in de instelling

De algemene aanbevelingen bij een cluster zijn uitvoerig beschreven in de omzendbrief van 7 juni 2021 met instructies voor de door de GGC erkende en gesubsidieerde rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen met betrekking tot de preventie van/reactie op een COVID-19-epidemie na de uitvoering van de vaccinatiecampagne (<https://www.iriscaire.brussels/nl/professionals/covid-19-coronavirus-2/richtlijnen-voor-de-door-de-ggc-erkende-en-gesubsidieerde-residentiele-en-niet-residentiele-diensten/>).

Voor de verluchting is het aanbevolen om te zorgen voor een regelmatige luchtverversing door de ramen meermaals per dag minstens 15 minuten te openen. Als er geen ramen zijn, gebruik dan een ander verluchtingssysteem om verse lucht aan te voeren die van buiten komt, terwijl de binnenlucht naar buiten wordt afgevoerd. Vermijd in elk geval dat de lucht wordt hergebruikt of opnieuw circuleert in de lokalen.

Specifieke aanbevelingen voor COVID-positieve personen

De luchtverversing en verluchting van lokalen is ook van toepassing op de ruimtes waarin COVID-positieve personen geïsoleerd zijn. Het is aanbevolen dat een COVID-positieve persoon zo mogelijk in één ruimte verblijft (bijvoorbeeld zijn of haar kamer). De luchtverversing voor deze ruimte moet gescheiden zijn van de rest van de verblijfplaats/het gebouw, door de deur dicht te houden.

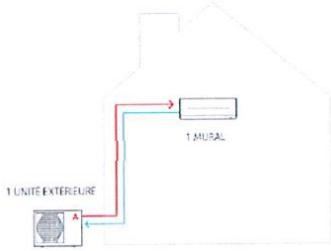
Isolatie vereist regelmatige bezoeken van het personeel om de bewoner op te volgen en er zeker van te zijn dat hij of zij gehydrateerd blijft.

Aanpassing van de klimaatregeling voor COVID-positieve personen in de instelling

Volg de hierna vermelde **huidige aanbevelingen** voor het gebruik van verluchting bij (mogelijk) COVID-positieve personen.

Type verluchting	Waar?	
Ventilator	Privégebruik in een kamer van een (mogelijk) COVID-positieve persoon.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plaats de ventilator dichtbij de deur en naar de kamer gericht. 2. De deur van de kamer moet de hele tijd gesloten blijven. 3. Zo mogelijk de ventilator uitzetten voor iemand anders de ruimte ingaat. 4. Belangrijk: de ventilator moet ontsmet worden als deze uit de kamer wordt gehaald!

	<p>Gemeenschappelijke ruimte</p>	<div data-bbox="1406 220 1758 555" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="1240 564 1921 593">Vermijden bij meer dan één positief geval op de afdeling.</p>
<p data-bbox="241 612 607 683">Gecontroleerde mechanische verluchting (GMV)</p> <div data-bbox="291 708 573 1018" data-label="Diagram"> </div>	<p data-bbox="667 612 1005 724">Instelling (kamers en gemeenschappelijke ruimten).</p>	<p data-bbox="1028 612 2024 641">Het wordt afgeraden GMV-installaties uit te schakelen in instellingen voor ouderen.</p>

Type verluchting	Waar?	
Mobiele/individuele airco 	Privégebruik in een kamer van een (mogelijk) COVID-positieve persoon. Kamer	NIET gebruiken
	Gemeenschappelijke ruimte	Gebruik: <ul style="list-style-type: none"> - als aanvulling op een regelmatige luchtverversing; - met filters met de beste gezondheidsprestaties, die technisch compatibel zijn met de installatie (bv. HEPA-filters met hoogwaardige filtereigenschappen); - reinig de filters in de gesplitste airco's regelmatig en vervang ze door nieuwe exemplaren. Deze reiniging moet gebeuren in overeenstemming met de specificaties van de fabrikant en minstens met een schoonmaakmiddel; - verfris de gemeenschappelijke ruimte op voorhand en zet de mobiele airco zo mogelijk uit in aanwezigheid van de bewoners.
Gesplitste airconditioning 	Kamer of gemeenschappelijke ruimte	Toegestaan

Aanbevelingen om het personeel te beschermen dat verantwoordelijk is voor het onderhoud van de verluchtungs- en/of klimaatregelingsystemen:

Het wordt aanbevolen dat het personeel dat werkt aan om het even welk verluchtungs- en/of klimaatregelingsstelsel een werkoveral draagt die het lichaam bedekt en handschoenen en een FFP2-mondmasker en bovendien de hygiënemaatregelen naleeft.